

Rotkoluppo

Broktagel
Bryoria bicolor

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Rotkoluppo on pysty tai harittava, alle 7 cm pituinen, kiiltävä, selvästi kaksivärinen, jäkälä, jonka tyviosat ovat mustia ja kärkiosat harmaanruskeita. Selviä päärankoja ei ole, toisen ja kolmannen asteen haarat ovat yleisiä. Haarat ovat lyhyitä ja suorana sojottavia. Soraaleja rotkolupolla ei ole, mutta fibrillejä on runsaasti, ja irronneiden fibrillien jättämät arvet saattavat muistuttaa soraaleja. Rotkoluppo muistuttaa hyvin paljon äärimmäisen uhanalaisia hentoluppoa (*B. tenuis*) ja piikkiluppoa (*B. smithii*), mutta rotkoluppo kasvaa niitä tiheämpinä tuppaina. Lisäksi piikkilupolla on piikkiset soraalit ja hentoluppon kolmannen asteen haarat ovat huomasti kehittyneitä tai puuttuvat kokonaan.

Elinympäristö ja levinneisyys

Rotkoluppo kasvaa vain ympäristöissä, joiden ilmankosteus on tasaisen korkea. Kasvupaikat ovat sammaleisia kiviä ja kallioita, usein pohjoisrinteitä, varjoisissa metsissä vesistön lähistöllä. Rotkoluppon kasvupaikkoja tunnetaan muutama Etelä-Suomesta ja Koillismaalta.

Nykytila ja uhkatekijät

Rotkoluppoa uhkaavat metsiä kuivattavat hakkuut. Vain tasaisen kosteilla kasvupaikoilla viihtyvä jäkälä häviää, jos puuston suojavaikutus heikkenee ja pienilmasto kuivuu. Kasvupaikkojen kuluminen ja rakentaminen uhkaavat myös rotkoluppoa. Laji on saattanut taantua myös ilmansaasteiden takia. Alle puolet rotkoluppon nykyisistä tunnetuista kasvupaikoista on suojeltu.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan rotkoluppon kasvupaikka rajataan kokonaan metsänkäsittelyn ulkopuolelle. Kasvupaikan ympäristö säilytetään jatkuvasti peitteisenä, jotta pienilmasto ei muutu jäkälälle liian kuivaksi.

Lähteet

Nitare, J. (toim.) 2000. Signalarten – indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping. 384 s.
Stenroos, S., Ahti, T., Lohtander, K. & Myllys, L. (toim.) 2011: Suomen jäkäläopas. — Norrlinia 21: 1–534.

Kuva: Juha Pykälä